

de regio Amsterdam
ZUIDOOST (INCL. DIEMEN)
vanuit jeugdzorgperspectief

- de eerste fase -

Colofon:

Gegevens verzameld door Jeugdzorg Advies & Ondersteuning
in opdracht van het Overleg Jeugdzorg agglomeratie Amsterdam (OJA)

Aan dit zorgregionale profiel is meegewerkt door de deelnemers aan het zorgregionale
overleg Zuidoost:

Namens **Bureau Jeugdzorg agglomeratie Amsterdam**, mw. I. Wells, mw. M. de Jongh,
dhr. R. Helberg, dhr. M. Wattimena, dhr. V. Fafieanie

Namens SaC-Amsterdam Jeugdzorg, **mw. R. Broekhoven**

Namens Afra Boddaert PPI, **dhr. H. Kruijssen**

Namens MKD 't Kabouterhuis, **dhr. R. Groen**

Meer informatie bij het secretariaat van de zorgregionale overleggen:

p / a Jeugdzorg Advies & Ondersteuning

Amsteldijk 196

1079 LK Amsterdam

020 – 520 52 00

jeugdzorgadvies@soja.nl

contactpersonen: dhr T. Wormgoor en mw. E. Schulze

Kenmerk: OJArg zo-013-03-es

Januari 2004

Inhoud

1	INLEIDING.....	4
2	REGIOBESCHRIJVING.....	5
2.1	INLEIDING.....	5
2.2	DEMOGRAFISCHE GEGEVENS.....	5
2.2.1	<i>Bevolkingskenmerken.....</i>	5
2.2.2	<i>Wijzigingen / prognoses m.b.t. de bevolkingssamenstelling.....</i>	8
2.3	TYPERING VAN DE REGIO.....	10
3	SAMENWERKINGSPROJECTEN.....	12
3.1	REGIEGROEP JEUGD.....	12
3.2	ONDERWIJS.....	12
3.3	LOKAAL JEUGDBELEID, WELZIJSBELEID EN PREVENTIE.....	14
3.4	JEUGDGEZONDHEIDSZORG EN ZORG CONSULTATIEBUREAUS.....	14
3.5	LVG.....	15
3.6	GGZ.....	15
3.7	POLITIE EN JUSTITIE.....	15
3.8	OVERIGE SAMENWERKINGSPROJECTEN: AA-PROJECT.....	16
4	INZET VAN DE JEUGDZORG.....	17
4.1	BESCHRIJVING VAN HET AANBOD.....	17
4.1.1	<i>Aanbod Bureau Jeugdzorg.....</i>	17
4.1.2	<i>Aanbod zorgaanbieders.....</i>	18
4.2	GEBRUIK VAN DE JEUGDZORG.....	19
4.2.1	<i>Cliëntkenmerken.....</i>	19
4.2.2	<i>Screeningen en toewijzingen in relatie tot de risicomaat.....</i>	20
4.2.3	<i>Indicaties.....</i>	21
4.2.4	<i>Instroom in de geïndiceerde zorg.....</i>	21
4.2.5	<i>Wachttijsten en wachttijden.....</i>	23
4.3	SIGNALLEN OVER DE JEUGDZORG.....	23
5	AFSTEMMING TUSSEN JEUGDZORG EN LOKAAL JEUGDBELEID.....	25
6	BIJLAGEN: NADERE INFORMATIE OVER AANBOD ZORGAANBIEDERS.....	27
6.1	ACTIVITEITEN VAN DE STICHTING AFRA BODDAERT PPI IN AMSTERDAM ZUIDOOST.....	27
6.2	ACTIVITEITEN VAN 'T KABOUTERHUIS IN AMSTERDAM ZUIDOOST.....	29
6.3	ACTIVITEITEN VAN SAC-AMSTELSTAD JEUGDZORG IN AMSTERDAM ZUIDOOST.....	30

1 Inleiding

Op dit moment vormen regionalisering en de afstemming met lokale voorzieningen centrale beleidsthema's voor zowel de jeugdzorg als de overheid. Vanuit de overheid doen zich vragen voor rond de spreiding van jeugdzorgmiddelen over het ROA-gebied en het vergroten van de betrokkenheid van het lokale beleid bij het jeugd(zorg)beleid. Voor de jeugdzorginstellingen krijgt de vraag naar de ontwikkeling en inzet van hun aanbod in de zorgregio's een nieuw accent. Vraag en aanbod staan dus weer volop in de belangstelling.

Het Regionaal Orgaan Amsterdam (ROA) heeft het Overleg Jeugdzorg agglomeratie Amsterdam (OJA) gevraagd over elke zorgregio een document op te stellen, waarin een eerste zorgprofiel van de betreffende zorgregio is opgenomen en een gemotiveerd overzicht van de inzet van Bureau Jeugdzorg en zorgaanbieders binnen elke regio. Met het opstellen van deze documenten wordt beoogd:

- een betere afstemming te realiseren van de zorg op de vraag en problematiek in de zorgregio
- doelmatiger verbindingen te leggen met het jeugdbeleid

De regionale overleggen van het OJA, bestaand uit managers van Bureau Jeugdzorg en de zorgaanbieders¹, hebben de verantwoordelijkheid op zich genomen om het document van hun zorgregio op te stellen. Hierbij zijn de overleggen ondersteund door medewerkers van Jeugdzorg Advies en Ondersteuning. Omwille van uniformiteit is door hen een standaard format ontwikkeld. De regioprofielen zijn begin 2004 door het OJA aangeboden aan het ROA-bestuur.

Het OJA meent dat de set van acht documenten² de stand van zaken van dit moment goed weergeeft. De documenten roepen ook weer nieuwe vragen op; nieuwe ideeën om nog meer zicht op vraag en aanbod te krijgen en nieuwe plannen om de samenwerking in de regio's te verbeteren. Het OJA ziet de documenten als weergave van de eerste fase van een proces van regionalisering dat de komende jaren wordt vervolgd. Regionale documenten zullen in dit proces hun waarde als instrument moeten gaan bewijzen.

Ieder zorgregionaal profiel kent een zelfde opbouw.

In *hoofdstuk 2* is een beschrijving van de regio opgenomen. Hiervoor zijn m.n. demografische gegevens van O&S en / of CBS gebruikt. Deze gegevens worden voor zo ver mogelijk gedifferentieerd naar gemeenten, stadsdelen en / of buurtcombinaties. Op basis van de demografische gegevens wordt een typering van de regio gegeven.

In *hoofdstuk 3* wordt aandacht besteed aan de samenwerking tussen de jeugdhulpverlening en partners uit het lokale veld (o.a. onderwijs, lokaal jeugdbeleid en welzijnsbeleid) en partners van andere sectoren (zoals de GGZ en de LVG-sector).

In *hoofdstuk 4* wordt in eerste instantie ingegaan op het regionale aanbod van Bureau Jeugdzorg en de zorgaanbieders. Aan de hand van cijfers wordt het gebruik van dit regionale aanbod toegelicht en worden signalen over de jeugdzorg weergegeven.

In *hoofdstuk 5* wordt aandacht besteed aan de aansluiting tussen het lokale jeugdbeleid en het regionale jeugdzorgbeleid in de regio Zuidoost. Het regionaal overleg Zuidoost ziet dit als de belangrijkste opdracht, waaraan in 2004 gezamenlijk uitwerking dient te worden gegeven.

In de *bijlagen* is nadere informatie opgenomen over het zorgaanbod van Afra Boddaert PPI, SaC-Amstelveen Jeugdzorg en 't Kabouterhuis.

¹ In Zaanstreek / Waterland en Amstelland / Meerlanden neemt de jeugd-GGZ ook deel aan het duoregionale overleg.

² Door een samenloop van omstandigheden is het niet gelukt ook voor de gebieden Amstelland en de Meerlanden een compleet document op te stellen. Deze gebieden ontbreken dan ook in de set waar dit document deel van uitmaakt.

2 Regiobeschrijving

2.1 Inleiding

De regio Amsterdam-Zuidoost bestaat uit het stadsdeel Zuidoost en de gemeente Diemen. In totaal heeft deze regio 108.782 inwoners. In stadsdeel Zuidoost wonen 84.811 inwoners.

Deze inwoners zijn verdeeld over zeven buurtcombinaties, namelijk:

Amstel III / Bullewijk, Bijlmer Centrum (D,F,H), Bijlmer Oost (E,G,K), Nellestein, Holendrecht / Reigersbos, Gein en Driemond.

De gemeente Diemen heeft 23.971 inwoners. Deze gemeente is onderverdeeld in drie wijken: Diemen-Zuid, Diemen-Centrum en Diemen-Noord.

In dit hoofdstuk wordt aan de hand van demografische gegevens een beeld geschetst van de bevolkingssamenstelling in de verschillende buurtcombinaties en wijken. Vragen hierbij zijn:

- Wat is het aandeel jeugdigen in de verschillende buurtcombinaties en wijken?
- Hoe is de jeugdpopulatie opgebouwd?
- Wat zijn kenmerken van jeugdigen en hun gezinnen in de verschillende buurtcombinaties en wijken (qua etnische herkomst, gezinssamenstelling, inkomenspositie etc.)?
- Zijn er in de komende jaren belangrijke wijzigingen te voorzien in de bevolkingssamenstelling en in het bijzonder in de jeugdpopulatie?

2.2 Demografische gegevens

Vooraf dient opgemerkt te worden dat de demografische gegevens van stadsdeel Amsterdam-Zuidoost en de gemeente Diemen uit verschillende informatiebronnen afkomstig zijn. Gegevens over Zuidoost zijn afkomstig van het Amsterdamse Bureau voor Onderzoek & Statistiek (O&S), gegevens van Diemen van het Centraal Bureau voor Statistiek (CBS). Het gebruik van deze verschillende informatiebronnen heeft enkele nadelen, namelijk:

- *Gegevens zijn onderling niet altijd goed vergelijkbaar. Overeenkomstige demografische gegevens worden daarom soms in aparte tabellen weergegeven.*
- *Gegevens op het niveau van buurtcombinaties c.q. wijkniveau zijn uit verschillende jaren afkomstig. De gegevens over de buurtcombinaties van Zuidoost zijn uit het jaar 2002, de gegevens over de wijken van de gemeente Diemen uit 2001.*

2.2.1 Bevolkingskenmerken

Tabel 1: Bevolking regio Zuidoost naar leeftijdsgroepen, 2001 & 2002³

	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-44	45-64	65-79	>80	totaal
Zuidoost	7%	7%	7%	7%	7%	35%	21%	6%	2%	84811
Diemen	6%	6%	6%	5%	7%	32%	25%	10%	3%	23971
Totaal	7%	7%	7%	7%	7%	34%	22%	7%	2%	108782

Bron: O&S + CBS

Jeugdigen van 0-19 jaar vormen 28% van het totaal aantal inwoners in het stadsdeel Zuidoost en 23% van het totaal aantal inwoners in de gemeente Diemen.

³ Zoals in de inleiding van deze paragraaf reeds aangegeven, hebben de O&S-gegevens over stadsdeel Zuidoost betrekking op 2002 en de CBS-gegevens over de gemeente Diemen op 2001.

Tabel 2: Leeftijdverdeling jeugdigen van 0-19 jaar in regio Zuidoost, 2001 & 2002⁴

	0-4	5-9	10-14	15-19	Totaal
Zuidoost	26%	24%	25%	26%	24297
Diemen	27%	26%	25%	22%	5717
Totaal	26%	24%	25%	25%	30014

Bron: O&S + CBS

De jeugd uit stadsdeel Zuidoost is zeer gelijkmatig over de verschillende leeftijdscategorieën verdeeld. In vergelijking met het stadsdeel Zuidoost zijn de jeugdigen in Diemen minder gelijkmatig over de verschillende leeftijdscategorieën verdeeld. De groep jeugdigen van 15-19 jaar vormt onder de 0-19 jarigen met 22% de kleinste leeftijdsgroep. De 0-4 jarigen vormen met 27% de grootste leeftijdsgroep.

Tabel 3: Bevolking stadsdeel Zuidoost naar leefsituatie etnische groepen, 1 januari 2002

	Neder-landers	Suri-namers	Antil-lianen	Turken	Marok-kanen	Overig	Totaal
Amstel III / Bullewijk	15%	4%	1%	1%	1%	78%	252
Bijlmer Centrum	15%	39%	9%	2%	2%	32%	21350
Bijlmer Oost	22%	33%	8%	1%	2%	34%	27605
Nellestein	63%	8%	2%	0%	1%	26%	2730
Holendrecht / Reigersbos	43%	29%	4%	1%	1%	21%	18723
Gein	46%	26%	4%	0%	1%	23%	12655
Driemond	87%	3%	0%	0%	0%	9%	1496
Zuidoost	31%	31%	7%	1%	2%	28%	84811

Bron: O&S

Wanneer gekeken wordt naar de grotere buurtcombinaties in Zuidoost (Bijlmer Oost en Centrum, Holendrecht / Reigersbos en Gein) valt het volgende op:

- De grootste bevolkingsgroep in Bijlmer Centrum wordt gevormd door de Surinamers met 39%. Zuid-Europeanen en overige buitenlanders uit geïndustrialiseerde en niet-geïndustrialiseerde landen vormen de één na grootste bevolkingsgroep met 32%.
- In Bijlmer Oost vormen de Surinamers en de Zuid-Europeanen en overige buitenlanders eveneens de grootste bevolkingsgroepen, maar is laatstgenoemde met 34% de grootste groep tegenover de Surinamers met 33%.
- In Holendrecht / Reigersbos en Gein vormen Nederlanders de grootste bevolkingsgroep met resp. 43% en 46%.

De buurtcombinatie Driemond bestaat met 87% vrijwel overwegend uit Nederlanders.

In 2002 is in de gemeente Diemen 21% van het totaal aantal inwoners een niet-westerse allochtoon. Hiervan is 10% Surinaams, Antilliaans of Arubaans, 2% Marokkaans en 2% Turks. Van de overige niet-westerse allochtonen in Diemen wordt de etnische herkomst niet gegeven.

⁴ Zie voetnoot 2

Tabel 4: Bevolking stadsdeel Zuidoost naar type huishouden, 1 januari 2002

	2 partners met kk	2 partners zonder kk	1 ouder met kk	Alleenstaande	Totaal	Betrokken kinderen
Amstel III / Bullewijk	10%	3%	6%	81%	174	56
Bijlmer Centrum	8%	5%	21%	66%	13070	6685
Bijlmer Oost	8%	6%	20%	65%	16558	8643
Nellestein	5%	11%	6%	77%	2032	364
Holendrecht / Reigersbos	14%	11%	19%	56%	10337	5822
Gein	18%	10%	20%	52%	6456	4407
Driemond	26%	24%	10%	40%	693	454
Zuidoost	11%	8%	19%	62%	49320	26431

Bron: O&S

Voor alle buurtcombinaties in Zuidoost geldt dat de éénpersoonshuishoudens de overhand hebben. In het stadsdeel Zuidoost is 62% van de inwoners alleenstaand. De meeste alleenstaanden wonen in Amstel III / Bullewijk (81%) en Nellestein (77%). In de buurtcombinatie Gein (38%) wonen relatief de meeste huishoudens met kinderen, gevolgd door Driemond met 36%. Driemond heeft het hoogste percentage tweeoudergezinnen (al dan niet met stiefouder) in Zuidoost, namelijk 26%. De vier grote buurtcombinaties in Zuidoost hebben een hoog percentage éénoudergezinnen. Bijlmer Centrum kent met 21% het hoogste percentage éénoudergezinnen.

Tabel 5: Bevolking gemeente Diemen naar type huishouden, 2001

	Huishouden met kk	Huishouden zonder kk	Eénpersoons-huishouden	Totaal
Diemen-Zuid	42%	27%	32%	3340
Diemen-Centrum	22%	26%	52%	4650
Diemen-Noord	43%	29%	27%	3080
Diemen	34%	27%	39%	11070

Bron: CBS

Er is een verschil in type huishouden tussen Diemen-Zuid en Diemen-Noord enerzijds en Diemen-Centrum anderzijds. In Diemen-Zuid (42%) en Diemen-Noord (43%) wonen veel gezinnen met kinderen. Diemen-Centrum daarentegen kent met 52% veel éénpersoonshuishoudens.

Tabel 6: Inkomensverdeling regio Zuidoost 2000

	Gem. inkomen ⁵ per inkomens-ontvanger	Gem. inkomen per inwoner	% lage inkomens	% hoge inkomens	% niet-actieven
Amstel III / Bullewijk	-	-	-	-	-
Bijlmer Centrum	14.600	9.400	43%	10%	29%
Bijlmer Oost	15.000	9.500	41%	12%	27%
Nellestein	19.900	16.400	23%	34%	13%
Holendrecht / Reigersbos	15.600	10.400	38%	15%	21%
Gein	16.100	10.300	37%	18%	19%
Driemond	17.900	12.000	31%	23%	13%
Zuidoost	15.500	10.000	39%	14%	24%

⁵ Inkomen wordt in euro's weergegeven.

Diemen-Zuid	17.000	11.500	36%	24%	17%
Diemen-Centrum	17.200	12.300	34%	23%	15%
Diemen-Noord	20.200	13.200	28%	36%	12%
Diemen	18.100	12.300	33%	27%	15%
Amsterdam	16.600	11.600	39%	19%	23%

Bron: CBS

Toelichting bij tabel:

Van een laag inkomen is sprake als het besteedbaar inkomen over 52 weken (verminderd met betaalde premies en belastingen) lager is dan 13.000 euro. In 2000 heeft landelijk 40% van de bevolking een besteedbaar inkomen lager dan 13.000 euro.

Van een hoog inkomen is sprake als het besteedbaar inkomen over 52 weken (verminderd met betaalde premies en belastingen) hoger is dan 22.200 euro. Landelijk heeft over 2000 20% van de bevolking een besteedbaar inkomen hoger dan 22.200 euro.

Onder niet-actieven wordt verstaan: het aantal inkomensontvangers van 15 t/m 64 jaar dat in 2000 een uitkering als voornaamste inkomensbron heeft, uitgedrukt in hele procenten van het totaal aantal inkomensontvangers van 15 t/m 64 jaar.

De vier grote buurtcombinaties in stadsdeel Zuidoost (Bijlmer-Centrum en Oost, Holendrecht / Reigersbos en Gein) hebben in vergelijking met de andere buurtcombinaties een hoog percentage lage inkomens. Bijlmer-Centrum en Oost zitten met resp. 43% en 41% lage inkomens net iets boven het landelijk gemiddelde. Het gemiddelde inkomen per inwoner is in de buurtcombinatie Bijlmer Centrum met € 9.400,- het laagst van alle buurtcombinaties in stadsdeel Zuidoost. Holendrecht / Reigersbos en Gein zitten met resp. 38% en 37% lage inkomens net iets onder het landelijk gemiddelde. In Bijlmer-Centrum (29%) en Oost (27%) ontvangt daarnaast meer dan een kwart van de inkomensontvangers van 15 t/m 64 jaar een uitkering. Nellestein en Driemond hebben een hoog percentage hoge inkomens. Driemond zit met 34% hoge inkomens ver boven het landelijk gemiddelde.

Diemen-Noord onderscheidt zich van Diemen-Zuid en Diemen-Centrum door het hoge gemiddelde inkomen per inkomensontvanger (€ 20.200,-), het hoge percentage hoge inkomens (36%) en het lage percentage niet-actieven (12%).

2.2.2 Wijzigingen / prognoses m.b.t. de bevolkingssamenstelling

De gegevens over wijzigingen / prognoses met betrekking tot de bevolkingssamenstelling hebben voornamelijk betrekking op stadsdeel Amsterdam-Zuidoost.

Tabel 7: Bevolking stadsdeel Zuidoost en de prognose hiervan, 1 januari 2002 – 2010

	2002	2005	2010	Vershil '02-'10
Amstel III / Bullewijk	252	697	1515	+1263
Bijlmer Centrum	21350	21884	22432	+1082
Bijlmer Oost	27605	27076	26959	-646
Nellestein	2730	2668	2608	-122
Holendrecht / Reigersbos	18723	18467	18061	-662
Gein	12655	12185	11797	-858
Driemond	1496	1531	1503	+7
Zuidoost	84811	84508	84875	+64

Bron: DRO / O&S

Het totaal aantal inwoners in het stadsdeel Zuidoost zal tot 2010 nauwelijks toenemen. Voor de buurtcombinaties Amstel III / Bullewijk en Bijlmer Centrum geldt voor de komende periode wel een toename van het aantal inwoners. Voor Amstel III / Bullewijk is sprake van een

verzesvoudiging van het inwonersaantal. Een verklaring voor deze stijging wordt o.a. gevonden in de toename van het aantal woningen van 11 in 2002 naar 531 in 2010. In de buurtcombinatie Bijlmer Centrum stijgt het inwonersaantal in de periode tot 2010 met 5%. Ook hier is de komst van een groot aantal nieuwe woningen een verklaring voor deze stijging. Het aantal woningen in Bijlmer Centrum zal in de periode tot 2010 met 11% stijgen. In de periode tot 2020 is zelfs een stijging van 22% voorzien. In de buurtcombinatie Gein daalt het aantal inwoners het sterkst (-7%). Een verklaring voor deze daling is niet te vinden in een daling van het aantal woningen. Er is in Gein sprake van een lichte stijging van het aantal woningen in de komende jaren.

Tabel 8: Bevolking naar leeftijdsgroepen voor stadsdeel Zuidoost, 1 januari 1998 – 2002

	0-19	20-34	35-49	50-64	65+	Totaal
1998	24761	22234	22100	9286	6906	41911
1999	24769	21594	22091	9746	6963	41798
2000	24459	21106	22333	10099	6954	41712
2001	24387	20478	22364	10653	6900	41535
2002	24297	20179	22225	11201	6909	41743
Vershil 1998 – 2002	-464	-2055	+125	+1915	+3	-168

Bron: O&S

Het aantal jeugdigen in de leeftijd van 0-19 jaar is in de periode 1998-2002 met 2% gedaald van 24761 in 1998 naar 24297 in 2002. Ook het aantal inwoners in de leeftijd van 20-34 jaar is gedaald (-9%). Voor de leeftijdscategorie 50-64 jarigen geldt een stijging van 21%.

Tabel 9: Bevolking naar leeftijdsgroepen voor gemeente Diemen, 1 januari 1998 – 2002

	0-4	5-9	10-14	15-19	20-44	45-64	65+	Totaal
1998	1638	1562	1166	1238	10103	5330	2802	23839
1999	1616	1537	1234	1242	9878	5490	2832	23829
2000	1543	1562	1293	1292	9582	5670	2865	23807
2001	1518	1525	1348	1272	9408	5887	2877	23835
2002	1539	1492	1412	1274	9299	6009	2946	23971
Vershil 1998 – 2002	-99	-70	+246	+36	-804	+679	+144	+132

Bron: CBS

Het aantal jeugdigen in de leeftijd van 0-19 jaar in de gemeente Diemen is in de periode 1998-2002 met 2% gestegen. Deze stijging geldt met name voor de leeftijdscategorie 10-14 jaar (+21%) en in minder mate voor de leeftijdscategorie 15-19 jaar (+3%). Het aantal jeugdigen in de leeftijd van 0-4 jaar en 5-9 jaar is in de afgelopen jaren gedaald. De verwachting is dat de daling van het aantal 0-4 jarigen zich in 2003 voortzet. Verder is een daling van het aantal 20-44 jarigen zichtbaar en een stijging van het aantal 45-64 jarigen.

Tabel 10: Loop van de bevolking stadsdeel Zuidoost 1997-2001

Jaar	Geboorte	Sterfte	Vershil	Binnenlandse migratie			Buitenlandse migratie		
				Vestiging	Vertrek	Vershil	Vestiging	Vertrek	Vershil
1997	1396	598	+798	12994	13527	-533	5919	6618	-699
1998	1381	548	+833	11328	12389	-1061	6568	6484	+84
1999	1365	526	+839	11779	12328	-549	6038	6558	-520
2000	1377	600	+777	8577	8955	-378	5547	6127	-580
2001	1364	603	+761	7880	8161	-281	5257	5697	-440

Bron: O&S

In de periode 1997-2001 is steeds sprake geweest van een geboorteoverschot in stadsdeel Zuidoost. In 2000 en 2001 is het geboorteoverschot minder groot dan in de voorgaande jaren. Dit wordt met name veroorzaakt door een stijging van het aantal sterfgevallen. In de afgelopen jaren zijn meer mensen vanwege binnenlandse of buitenlandse migratie uit Zuidoost vertrokken dan zich binnen dit stadsdeel gevestigd hebben. Zowel binnenlandse als buitenlandse migratie vanuit en naar Zuidoost neemt de laatste jaren in omvang af

2.3 Typering van de regio⁶

Vernieuwing heeft in de afgelopen jaren centraal gestaan in het stadsdeel Zuidoost en zal ook in de komende jaren centraal staan. Sinds 1992 wordt gewerkt aan de vernieuwing van de Bijlmermeer met als doel om van de Bijlmermeer een aantrekkelijke en leefbare wijk te maken, waar bewoners met plezier wonen. De vernieuwing wordt integraal aangepakt. Naast de ruimtelijke vernieuwing vindt er ook vernieuwing van het beheer en sociaal-economische vernieuwing plaats. Ganzenhoef, Amsterdamse Poort en Kraaiennest zijn als actiegebieden benoemd. De grootscheepse vernieuwing van de Bijlmermeer heeft invloed op de demografie van de regio. Door sloop / nieuwbouw wordt variatie – zowel qua prijs als qua type - in woningen en woongebieden aangebracht. Er is veel aandacht voor het voorkomen van onveilige plaatsen door o.a. extra toezicht van stadswachten, liftconciërges, huismeesters en het gebruik van camera's. Door scholing, begeleiding en werkervaringsprojecten wordt gewerkt aan het verbeteren van kansen van langdurig werklozen op de arbeidsmarkt. In 2009 moet de vernieuwing van de Bijlmermeer voltooid zijn.

De regio Zuidoost (in het bijzonder het stadsdeel Zuidoost) is uniek vanwege het grote aantal verschillende nationaliteiten dat naast elkaar in deze regio woont. In Zuidoost is 69% van de inwoners allochtoon. De regio wordt echter ook gekenmerkt door complexe, meervoudige problematiek van een deel van haar inwoners. Het gaat o.a. om armoede, criminaliteit, sociale problematiek en illegaliteit. Met name de buurtcombinaties Bijlmer Centrum en Bijlmer Oost kennen een hoge mate van armoede en sociale problematiek. Bijlmer Centrum wordt gekenmerkt door een hoog percentage inwoners met een bijstandsuitkering (29%) en een laag gemiddeld inkomen (€ 9.400,- per inwoner). Bijlmer Oost kent ernstige concentraties van werkloosheid, bijstand (27%) en schoolverzuim⁷. Met de vernieuwing van de Bijlmermeer zal dit beeld van deze buurtcombinaties in de komende jaren moeten veranderen. Een toenemend aantal kinderen gaat 's morgens zonder ontbijt naar school. Ouders hebben moeite hun kinderen te onttrekken aan criminele invloeden. Sommige bevolkingsgroepen hebben onvoldoende kennis van en ervaring met het gebruik van de Nederlandse regelgeving.

Het vraagt grote investeringen en andere methoden van de jeugdzorg in deze regio om de gezinnen, die gebaat zouden zijn bij jeugdzorg, te bereiken. Veel van de potentiële jeugdzorgcliënten hebben een latente hulpbehoefte en geen concrete hulpvraag. Een groot aantal gezinnen probeert zo goed en zo kwaad als dat gaat het hoofd boven water te houden. 'Overleven' is voor deze gezinnen het sleutelwoord. Financiële problematiek (o.a. hoge schulden) komt veel voor binnen deze regio. Opvang voor de kinderen is eveneens een aandachtspunt. Alleenstaande moeders gaan 's ochtends vroeg naar het werk. Het komt voor dat (jonge) kinderen dan thuis alleen achter blijven. Deze gezinnen hebben in eerste instantie behoefte aan brood op de plank, een dak boven hun hoofd en voldoende geld. Zo lang niet aan deze basisbehoeften voldaan is, zal de jeugdzorg niet het effect kunnen sorteren dat zij beoogt. Met name allochtone gezinnen hebben moeite om pedagogische ondersteuning te accepteren en hulpverleners in de thuissituatie te ontvangen. Sommige

⁶ De typering van de regio is grotendeels gebaseerd op de problematiek, zoals de jeugdhulpverleningsinstellingen die in de praktijk ervaren. Deze praktijkervaringen zijn niet altijd (afdoende) onderbouwd met cijfers.

⁷ Uit: Lokaal sociaal beleid in Zuidoost gewogen. Stadsdeel Amsterdam Zuidoost, 15 augustus 2003.

cliënten zijn fysiek ook moeilijk bereikbaar, doordat ze vanwege illegaliteit in onderhuur wonen of regelmatig van woonadres wisselen. Met name in de buurtcombinaties Bijlmer Centrum en Bijlmer Oost wisselen mensen regelmatig van woonadres. In deze buurtcombinaties blijven mensen resp. 5,1 en 5,4 jaar op één woonadres wonen (tegenover 6,3 jaar in het stadsdeel Zuidoost als geheel)⁸. Door de hoge mobiliteit van ouders en jongeren is het moeilijk om een sociaal netwerk en steunstructuur rondom het gezin op te bouwen. Het opbouwen hiervan is één van de beoogde effecten van de hulpverlening. Door het mobiliseren van een dergelijk netwerk kan terugval van het gezin in een later stadium voorkomen worden. Communicatieproblemen tussen gezin en hulpverlener belemmeren eveneens de hulpverlening.

De hulp die de hierboven geschetste gezinnen nodig hebben, moet aansluiten bij hun continue strijd om te 'overleven'. Modulair werken, zoals de jeugdzorg nu doet, sluit hier onvoldoende bij aan. Het is niet reëel dat een programma met een vast omschreven duur voldoende uitkomst biedt bij de problemen van deze gezinnen. Een groot deel van de gezinnen heeft langer durende zorg, met een wisselende intensiteit, nodig. Het is van belang dat jeugdhulpverleningsinstellingen en lokale voorzieningen deze gezinnen van dichtbij blijven volgen en actief contact houden (bijv. door een gezinscoach), zodat bij problemen direct hulp geboden kan worden. Ten aanzien van jeugdigen die met criminaliteit in aanraking zijn gekomen, moet meer geïnvesteerd worden in scholing en arbeid en het bieden van nazorg om terugval in crimineel gedrag te voorkomen. Volgens de jeugdreclassering in Zuidoost zou het aanbieden van de mogelijkheid tot nachtdetentie uitkomst kunnen bieden.

De regio Zuidoost (met name het stadsdeel Zuidoost) heeft veel illegale inwoners. Het bieden van hulpverlening aan jeugdigen en gezinnen, die (nog) niet over een geldige verblijfstatus beschikken, brengt inhoudelijke en praktische knelpunten met zich mee. Het zorgregionaal overleg is zich ervan bewust dat de toekomstige wetgeving consequenties kan hebben voor de toegankelijkheid van de jeugdzorg voor jeugdigen zonder geldige verblijfsstatus.

⁸ Gegevens zijn ontleend aan 'Stadsdelen in cijfers 2002' van O&S.

3 Samenwerkingsprojecten

De jeugdzorg vormt een schakel in de keten van zorg aan jeugdigen en gezinnen die problemen ervaren met opgroeien en ontwikkelen. Om ketenzorg te kunnen realiseren zoekt de jeugdzorg in het stadsdeel Amsterdam-Zuidoost en de gemeente Diemen in toenemende mate contact met partners uit het lokale veld, partners van andere sectoren (zoals de Jeugd-GGZ en de LVG-sector) en de lokale politiek. De jeugdzorg probeert haar aanbod zo veel mogelijk af te stemmen op de regionale behoefte aan zorg die jeugdigen en hun ouders / verzorgers hebben. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de samenwerkingsprojecten die er bestaan tussen jeugdzorginstellingen en aanpalende sectoren. Gezien de omvang van de jeugdpopulatie in de gemeente Diemen en de geconstateerde behoefte aan jeugdzorg⁹, zijn er geen specifieke samenwerkingsprojecten tussen de jeugdzorg en lokale partners in Diemen.

3.1 Regiegroep Jeugd

In stadsdeel Amsterdam Zuidoost is een regiegroep actief ten behoeve van afstemming over de uitwerking van het lokale jeugdbeleid. Deze regiegroep is een initiatief van het stadsdeel. Bureau Jeugdzorg en de regionale zorgaanbieders nemen aan dit overleg deel. Overige deelnemers aan de regiegroep zijn o.a. de wethouder voor onderwijs en jeugdbeleid, vertegenwoordigers van het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs, het buurtwerk, de GG&GD, Streetcornerwork, de politie en Justitie in de Buurt (JiB).

3.2 Onderwijs

Ten behoeve van het primair onderwijs:

Het Jeugdzorg Advies Team (JAT) van Bureau Jeugdzorg is actief binnen het primair onderwijs in de regio Zuidoost. Het JAT is opgezet om een betere aansluiting tussen de jeugdzorg en de scholen voor primair onderwijs in Zuidoost te realiseren. Door de jeugdzorg dichtbij c.q. in de school te zetten, kan jeugdzorgproblematiek eerder onderkend worden en het bestaande jeugdzorgaanbod effectiever en efficiënter ingezet worden. Het JAT is een te onderscheiden multidisciplinair team binnen de Voordeur van Bureau Jeugdzorg. Het is inhoudelijk toegerust om psychosociale problematiek die op basisscholen gesignaleerd wordt in behandeling te nemen. Een JAT-team bestaat uit orthopedagogen / psychologen en jeugdhulpverleners van Bureau Jeugdzorg, een jeugdarts van de GG&GD en een algemeen maatschappelijk werkende van een AMW-instelling in de regio.

Op 15 scholen voor primair onderwijs heeft Afra Boddaert PPI wekelijks een inzet van 64 uur schoolmaatschappelijk werk. Doel van het schoolmaatschappelijk werk is om op aanvraag van de school verbetering te bewerkstelligen in het functioneren van het kind op school via het bieden van ondersteuning aan de ouders van het kind. De schoolmaatschappelijk werker biedt kortdurende hulp en / of verwijst naar derden (o.a. BJAA of maatschappelijke dienstverlening). Hiertoe wordt samengewerkt met het JAT en met de stichting Maatschappelijke Dienstverlening. Het schoolmaatschappelijk werk wordt voor de helft door het stadsdeel bekostigd.

De jeugdzorg is op diverse niveaus betrokken bij de ontwikkeling van de brede school. Bureau Jeugdzorg neemt namens de jeugdzorginstellingen deel aan de stuurgroep brede school. Afra Boddaert PPI is in de uitvoering actief op het gebied van schoolmaatschappelijk werk, met financiering van het stadsdeel. De stuurgroep brede school is integraal

⁹ Van SaC-Amsterdam Jeugdzorg is bekend dat zij in één jaar tijd (1 juli 2002 – 1 juli 2003) 49 cliënten hebben geholpen.

verantwoordelijk voor het beleid. De 'brede' scholen geven unaniem aan zorg als één van de belangrijkste speerpunten te beschouwen.

In 2003 heeft Afra Boddaert PPI in Oost een hulpaanbod ten behoeve van het zgn. SPRINT-project ontwikkeld. Dit aanbod beoogt de kans op toekomstig anti-sociaal gedrag van jonge risicoleerlingen (8-11 jaar) te verkleinen. Het aanbod bestaat uit een individueel outreachend trainingsprogramma van 3-6 maanden voor zowel kind als ouders en wordt op school en thuis uitgevoerd. Mede op verzoek van Bureau Jeugdzorg wordt het Sprint-project in 2004 als zelfstandig hulpaanbod in de regio Zuidoost ontwikkeld. Hier is een beperkte capaciteit voor beschikbaar. De mate van levensvatbaarheid van het project moet in 2004 duidelijk worden. Met Bureau Jeugdzorg wordt overlegd over het toeleidingstraject naar dit aanbod. Afra Boddaert PPI is tevens in het kader van vraaggericht werken met schoolbesturen van scholen in Zuidoost aan het kijken of Sprint een aanbod kan zijn, dat in de behoefte van deze scholen voorziet.

MKD 't Kabouterhuis werkt samen met de Prof. Waterinkschool van het Pedologisch Instituut ten behoeve van de kinderen die in dagbehandeling zijn bij het MKD.

Ten behoeve van het voortgezet onderwijs:

Bureau Jeugdzorg is op vier scholen voor voortgezet onderwijs (Augustinus College, Reigersbos, Openbare School Bijlmer en Atlant Zuidoost) in Zuidoost actief. Op alle genoemde scholen wordt onderwijshulpverlening geboden. Tevens wordt vanuit Bureau Jeugdzorg deelgenomen aan de zorgbreedtecommissies van deze scholen met het oog op het regelen van hulp en begeleiding voor leerlingen met o.a. psychosociale problemen. Op het Augustinus College bestaat er de mogelijkheid voor mentoren om medewerkers van Bureau Jeugdzorg te vragen voor advies en consultatie met betrekking tot brugklasleerlingen. Aan de Atlant wordt eveneens consultatie geboden.

Er bestaat sinds augustus 2003 een samenwerkingsverband tussen Bureau Jeugdzorg, stadsdeel Zuidoost i.c. de leerplichtambtenaar en SaC-Amsterdam Jeugdzorg ten behoeve van frequente spijbelaars. Doel van dit samenwerkingsverband is een spoedige aanpak van de spijbelaars en hun gezinnen.

Daarnaast is er een overleg tussen de leerplichtambtenaar en de netwerkpartners over verzuimers in brede zin.

Afra Boddaert PPI is in 2003 in verschillende regio's, waaronder Zuidoost, gestart met het schoolwisselaarsproject (Switch). In Zuidoost worden op twee scholen voor voortgezet onderwijs en binnen één vestiging van het ROC 120 leerlingen begeleid. Binnen dit project worden gedurende één schooljaar risicovolle schoolwisselaars ambulante begeleid om de kans op succesvolle continuering van de schoolloopbaan op deze school te vergroten. Ouders en mentoren worden bij de begeleiding betrokken.

Door Afra Boddaert PPI wordt een time-out project (TOP) geboden. TOP biedt buitenschoolse opvang en begeleiding aan leerlingen uit het regulier voortgezet onderwijs, die vanwege gedragsproblemen (tijdelijk) door school verwijderd zijn. TOP wordt in samenwerking met de school uitgevoerd.

Op het Augustinuscollege is in 2002 het project STOP gestart. Een hulpverlener van Afra Boddaert PPI is voor 15 uur aan het Augustinuscollege verbonden met als doel om leerlingen die van school verwijderd dreigen te worden in een aparte klas op school in een periode van maximaal 3 maanden weer op het rechte spoor te krijgen. Het STOP is een variant op het TOP.

Het schoolwisselaarsproject, TOP en STOP worden zowel gefinancierd vanuit onderwijs- als ROA-gelden.

3.3 Lokaal jeugdbeleid, welzijnsbeleid en preventie

Bureau Jeugdzorg biedt in toenemende mate consultatie aan lokale voorzieningen. Het betreft consultatie (telefonisch of op afspraak) ten behoeve van individuele basisvoorzieningen of consultatie ten behoeve van netwerken. Er zijn vanuit het voordeurteam contactpersonen aangesteld voor de consultatiebureaus. Deze contactpersonen worden regelmatig benaderd voor overleg over casuïstiek. De regioconsulent van Spel en Opvoeding van Bureau Jeugdzorg ondersteunt twee buurtnetwerken, één in de Venserpolder en één in Gein. Het aanmeldteam van Bureau Jeugdzorg biedt consultatie aan alle beroepskrachten.

Voor jeugdigen van 12 jaar en ouder wordt momenteel in Zuidoost door Bureau Jeugdzorg een Jongeren Informatie Punt (JIP) ontwikkeld in samenwerking met het stadsdeel, Alcides en Stedelijk Jongeren Werk Amsterdam (SJA).

Bureau Jeugdzorg werkt samen met het Directeuren overleg Maatschappelijke Dienstverlening (DiMaDi) aan een convenant waarin de samenwerking en wederzijdse deskundigheidsbevordering m.b.t. de dienst- en hulpverlening rondom gezinnen de leidraad vormt. Medio 2004 zal de uitwerking in het stadsdeel Zuidoost ter hand genomen worden.

Vanuit de jeugdzorg wordt ondersteuning geboden aan Mi Oso Es Mi Kas in Zuidoost. Mi Oso Es Mi Kas biedt jonge (a.s.) tienermoeders de mogelijkheid om elkaar te ontmoeten en samen activiteiten met elkaar te ondernemen. Daarnaast kunnen deze jonge (a.s.) tienermoeders hier met hun hulpvragen terecht. Afra Boddaert PPI levert tot 1 juli 2004 18 uur maatschappelijk werk ten behoeve van Mi Oso Es Mi Kas. De afdeling Spel & Opvoeding van Bureau Jeugdzorg geeft voorlichting aan de jonge (a.s.) tienermoeders. Inmiddels biedt het FIOM-team van Bureau Jeugdzorg eveneens ondersteuning aan Mi Oso Es Mi Kas. In de eerste helft van 2004 bekijken de betrokken instellingen gezamenlijk op welke wijze de benodigde hulpverleningsfuncties binnen Mi Oso Es Mi Kas vervuld kunnen worden.

3.4 Jeugdgezondheidszorg en zorg consultatiebureaus

De consultatiebureaus van de GG&GD en de Amsterdamse Thuiszorg vormen belangrijke samenwerkingspartners van Bureau Jeugdzorg. Deze partners bereiken met hun diensten het merendeel van de jeugdigen van 0 t / m 19 jaar in Zuidoost. Er is afstemming tussen Bureau Jeugdzorg, de consultatiebureaus van de GG&GD en de Amsterdamse Thuiszorg over een sluitende verwijzing, waarbij de verwijzer wordt geïnformeerd over het vervolg van de hulp door Bureau Jeugdzorg.

In het bestuursakkoord voor de periode 2002 – 2006 is vastgesteld dat “in 2006 in alle stadsdelen tenminste één OKC is gevestigd waarin de aansluiting is geregeld op het gehele aanbod van opvoedingsondersteuning en ontwikkelingsstimulering in de stadsdelen”. Het OKC is in eerste instantie een samenwerking tussen de volgende partners: verloskundigen, kraambureaus, consultatiebureaus (GG&GD en Amsterdamse thuiszorg), aanbieders van opvoedingsondersteuning en ontwikkelingsstimulering. Het OKC is een belangrijke netwerkorganisatie waarin vragen rondom kinderen en ouders gesignaleerd worden. Het stadsdeel heeft een kwartiermaker aangesteld om een eerste OKC in Amsterdam Zuidoost te ontwikkelen. Bureau Jeugdzorg zal nauw op deze ontwikkeling aansluiten door:

1. deskundigheidsbevordering voor beroepskrachten vanuit de afdeling Spel en Opvoeding o.a. :
 - ondersteuning bij netwerk- en casuïstiekbespreking
 - consultatie voor beroepskrachten
 - organisatie van intervisie voor beroepskrachten
 - trainingen gericht op het kunnen geven van diverse cursussen opvoedingsondersteuning
2. uitvoeren van diverse cursussen opvoedingsondersteuning (op inkoopbasis)

3. aansluiting op casuïstiekniveau door het Voordeurteam
4. de organisatie van de toegang tot specialistische hulp in samenwerking met VTO, vroeghulp (MEE), kinderartsen en Bureau Jeugdzorg (de organisatiegraad is overstijgend aan het stadsdeelniveau)

MKD 't Kabouterhuis heeft een samenwerkingsrelatie met het VTO-team van de GG&GD. Op verzoek van het VTO-team kan het MKD onderzoek uitvoeren met het oog op het vroegtijdig ontdekken van ontwikkelingsstoornissen.

3.5 LVG

In het kader van geïntegreerde kinderopvang werkt MKD 't Kabouterhuis samen met IJlanden, Mee, Nifterlake, Omega, gemeente en stadsdelen in het Okido-project. Hierbij wordt expertise geleverd aan de reguliere kinderdagverblijven.

De IJlanden maakt sinds enige tijd gebruik van ruimte van MKD 't Kabouterhuis. Hierdoor zijn mogelijkheden voor (verdere) samenwerking ontstaan. Langzaamaan komt inhoudelijke samenwerking tussen medewerkers van MKD 't Kabouterhuis en de IJlanden op gang. Het is de bedoeling dat de jongste kinderen op de dagbehandeling van MKD 't Kabouterhuis op (korte) termijn gaan meedraaien in een programma-onderdeel van de IJlanden.

Met het overhevelen van capaciteit door OZC / Amstelmonde naar Amsterdam komt samenwerking op gang tussen deze instelling en een aantal zorgaanbieders in de agglomeratie Amsterdam. OZC / Amstelmonde heeft plannen om in samenwerking met Afra Boddaert PPI naschoolse dagbehandeling voor 6-12 jarige LVG-kinderen in Zuidoost te realiseren. De capaciteit van het ambulante team van OZC / Amstelmonde zal uitgebreid worden ten behoeve van in eerste instantie Zaanstreek / Waterland, Zuidoost en Noord. Ook zijn er plannen om in samenwerking met de IJlanden een aantal behandelplekken in Zuidoost te realiseren ten behoeve van jongeren vanaf 16 jaar met complexe gedragsproblematiek.

3.6 GGZ

De GGZ is vertegenwoordigd binnen de voordeur van Bureau Jeugdzorg. De samenwerking met de GGZ zal in 2004 verder invulling krijgen in het kader van de Wet op de Jeugdzorg, waarin Bureau Jeugdzorg de toegang wordt tot de GGZ voor de jeugd.

In Zuidoost zijn sinds 1 oktober 2002 twee bedden van Beter met Thuis van SaC-Amsterdam Jeugdzorg aangewezen als orthopsychiatrische plekken voor kinderen in de leeftijd van 4-14 jaar. Deze plekken zijn georganiseerd vanuit een samenwerking tussen de Argonaut (inmiddels de Bascule) en SaC-Amsterdam Jeugdzorg. De Argonaut levert voor dit samenwerkingsproject psychiatrische know how, consultatie en advies en 1 fte gezinsgroepswork. SaC-Amsterdam Jeugdzorg levert opvoeding, verblijf en verzorging. Tevens wordt begeleiding van ouders en kind in de thuissituatie geboden en begeleiding van het kind op de leergroep.

3.7 Politie en justitie

Bureau Jeugdzorg en SaC-Amsterdam Jeugdzorg nemen deel aan het project Justitie in de Buurt (JiB). Justitie in de Buurt heeft als doel om een effectieve bijdrage te leveren aan de (objectieve) veiligheid en veiligheidsgevoelen in buurten met ernstige veiligheidsproblemen. De deelname van SaC-Amsterdam Jeugdzorg aan Justitie in de Buurt beperkt zich nu nog tot bilateraal overleg met het JIB. Het is de bedoeling dat SaC-Amsterdam Jeugdzorg begin 2004 weer aanschuift bij het reguliere overleg over jongeren die overlast veroorzaken in de buurt. Deelnemers aan dit overleg zijn o.a.: Justitie in de Buurt, hoofdofficier van Justitie,

politie, leerplichtambtenaar, Raad voor de Kinderbescherming, Bureau Jeugdzorg, Streetcornerwerk, Jellinek, netwerk 12+ en Bureau Halt. Vanuit Bureau Jeugdzorg neemt de jeugdreclassering, mede namens de voordeur, deel.

In Zuidoost (in de Bijlmer) wordt gewerkt aan het opzetten van een Jongeren Opvang Team (JOT). Het JOT is een samenwerkingsverband tussen de gemeente, de politie, het Openbaar Ministerie, de Raad voor de Kinderbescherming en Bureau Jeugdzorg. Doel van de opvang is om jongeren tot 18 jaar van het criminele pad af te houden. Het gaat hierbij veelal om jongeren die zich schuldig maken aan diefstal, heling en geweldsdelicten. De start van het JOT in Zuidoost is op dit moment sterk afhankelijk van de vraag of er geschikte huisvesting gevonden kan worden. Er is namelijk besloten dat het JIB en het JOT gezamenlijk gehuisvest moeten worden.

De jeugdreclassering van Bureau Jeugdzorg verleent diensten aan het Jongeren Empowerment Centrum (JEC). Het JEC is een zgn. vindplaats / huiskamer, die gerund wordt door ID-medewerkers van Alcides. De diensten van Bureau Jeugdzorg bestaan uit het bieden van deskundigheidsbevordering aan de ID-medewerkers en het samen met deze medewerkers zorgdragen voor verwijzing / overdracht naar de voordeur. Het project heeft een looptijd van 4 maanden, tot 1 januari 2004.

SaC-Amsterdam Jeugdzorg neemt – gezien de expertise rondom Nieuwe Perspectieven – deel aan een overleg van het stadsdeel Zuidoost rondom Jeugd en Veiligheid. Doelstelling van dit overleg is het terugdringen van overlast en criminaliteit door jongeren onder de 24 jaar.

Vertegenwoordigers van Nieuwe Perspectieven van SaC-Amsterdam Jeugdzorg nemen deel aan een netwerkoeverleg met de politie in Zuidoost. Tevens participeren zij in een project van de politie op een basisschool onder het motto: “Goed gedrag is cool”.

3.8 Overige samenwerkingsprojecten: AA-project

In het kader van de experimentele stimuleringsregeling opvang en integratie Antilliaanse jongeren is door de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling van de gemeente Amsterdam bij de Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting een projectplan ingediend voor het uitvoeren van een begeleid wonen project voor Antilliaanse / Arubaanse (AA) jongeren in Amsterdam. Dit project valt onder verantwoordelijkheid van het stadsdeel Zuidoost en zal worden uitgevoerd door SaC-Amsterdam Jeugdzorg. De verwachting is dat medio 2004 gestart kan worden.

4 Inzet van de jeugdzorg

Het aanbod van de jeugdzorginstellingen is in toenemende mate geregionaliseerd. Dit heeft als voordeel dat de zorg dichterbij de buurt van de jeugdige en zijn ouders / verzorgers geboden kan worden. Regionalisering biedt ook mogelijkheden om per regio een samenhangend pakket aan zorg te realiseren, dat beter afgestemd is op de behoefte aan jeugdzorg in een bepaalde regio. In dit hoofdstuk wordt het regionale aanbod van Bureau Jeugdzorg en de zorgaanbieders in kaart gebracht, zoals dat in 2004 geboden zal worden. Tevens wordt inzicht gegeven in het gebruik van de jeugdzorg aan de hand van cijfers van BJAA over 2002 en de 1^e helft van 2003. Tenslotte worden signalen over leemtes of tekorten in het zorgaanbod, zoals die bij de instellingen bekend zijn, benoemd.

4.1 Beschrijving van het aanbod

4.1.1 Aanbod Bureau Jeugdzorg

Bureau Jeugdzorg heeft tot taak om vast te stellen of een cliënt zorg nodig heeft in verband met opgroei-, opvoedings- of psychiatrische problemen, dan wel in verband met problemen van een cliënt niet zijnde een jeugdige, die het onbedreigd opgroeien van een jeugdige belemmeren.¹⁰

Verder heeft Bureau Jeugdzorg als taken het uitvoeren van de voogdij en voorlopige voogdij, jeugdreclassering, advies en meldpunt kindermishandeling, het verlenen van ambulante jeugdzorg en de kindertelefoon.¹¹

Een belangrijke taak voor de aansluiting met het lokale welzijn is het onderhouden van contacten met algemene voorzieningen (waaronder in elk geval het onderwijs), het geven van advies en het bijdragen aan deskundigheidsbevordering ter versterking van deze algemene voorzieningen en ter bevordering van vroegtijdige signalering van problemen bij jeugdigen die tot jeugdzorg kunnen leiden.¹²

Verder kan Bureau Jeugdzorg voorlichting en advies geven over opgroei-, en opvoedingsvragen en vragen van jeugdigen over hun juridische positie.¹³ Dit na overleg met het ROA en de gemeente en anders gefinancierd dan uit de doeluitkering Bureau Jeugdzorg.

Ten behoeve van Zuidoost worden hulpverleningsactiviteiten uitgevoerd door¹⁴:

- 1 voordeurteam (incl. JAT en onderwijshulpverlening)
- 2 (gezins) voogdijteams
- 1 team jeugdreclassering met als werkgebied Zuidoost en Oost

Op het regiokantoor zijn ook het FIOM-team, het AMK, de afdeling zorgbemiddeling en het ambulante crisisteam (CCTJ) gehuisvest. Deze teams hebben een ROA-brede functie.

Tevens werkt op het regiokantoor de gedragsdeskundige t.b.v. de dak- en thuislozen.

De diensten die Bureau Jeugdzorg aanbiedt, kunnen omschreven worden als:

- Advies aan de cliënt (incl. hulpverleningsplan en screening)
- Indicatiebesluit / herindicatiebesluit (incl. diagnostiek)
- Licht ambulante zorg
- Casemanagement
- Crisisinterventie
- Consultatie aan professionals
- Deskundigheidsbevordering

¹⁰ Wet op de Jeugdzorg : art. 5, lid 1 (24 juni 2003)

¹¹ idem: art.10

¹² idem: art 10, lid 3a.

¹³ idem: art 4, lid 2

¹⁴ Uit: Strategisch Jaarplan 2004 van Bureau Jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam

- 'Special products' (bijv. uitvoeren van activiteiten ten behoeve van Spel & Opvoeding).

4.1.2 Aanbod zorgaanbieders

In 2004 worden door de zorgaanbieders, werkzaam in en / of ten behoeve van jeugdigen uit de regio Zuidoost, onderstaande programma's geboden. Vanwege de overzichtelijkheid wordt het aanbod van Afra Boddaert PPI, MKD 't Kabouterhuis en SaC-Amstelstad Jeugdzorg gedifferentieerd naar jonge jeugd, oudere jeugd en alle leeftijden. Voor nadere informatie over dit aanbod wordt verwezen naar de bijlage. Naast het regionale aanbod kan voor jeugdigen uit Zuidoost uiteraard ook altijd gebruik gemaakt worden van het bovenregionale aanbod van Afra Boddaert PPI, SaC-Amstelstad Jeugdzorg, de Argonaut / TGV (inmiddels de Bascule) en HVO / BWA.

Aanbod jonge jeugd

Aanbieder	Leeftijd	Programma ¹⁵
MKD	0 – 8	Ambulante gezinsbehandeling voor gezinnen met kinderen van 0-8 jaar
ABPPI	4 – 6	Ambulante hulp 4-6
ABPPI	6 –12	Ambulante hulp voor ouders en kinderen van 6-12
MKD	1 ½ - 7	Dagbehandeling voor kinderen van 1 ½ tot 7 jaar*
ABPPI	0 – 4	Dagbehandeling voor ouders en kinderen van 0-4
MKD	1 ½ - 5	Kortdurende plaatsingen / observatieplaatsingen voor kinderen van 1 ½ tot 5 jaar*
MKD	1 ½ - 4	Consultatieplaatsing voor kinderen van 1 ½ - 4 jaar*
MKD	tot 8 jaar	Uitzoekmodule voor gezinnen met kinderen tot 8 jaar*
MKD	tot 4 jaar	Diagnostiek (<i>uitsluitend op verzoek van VTO-coördinatie</i>)
SaJ	8 – 12	Nieuwe Perspectieven jonge jeugd

Aanbod oudere jeugd

Aanbieder	Leeftijd	Programma
SaJ	12-19	Nieuwe Perspectieven
ABPPI	10-18	Boppi
ABPPI	Leerlingen VO	Switch (schoolwisselaarsproject)
ABPPI	Leerlingen VO	TOP
ABPPI	Leerlingen VO	STOP
ABPPI	(a.s.) moeder vanaf 14	Hulp aan moeder en kind
SaJ	16-18	Jeugdhulp met of zonder verblijf, individueel of in een groep

Alle leeftijden

Aanbieder	Leeftijd	Programma
SaJ	0 –18	Crisisinterventie
ABPPI	0 –18	Thuisbehandeling
SaJ	0 –18	Jeugdhulp
SaJ	0 – 18	Jeugdhulp – zeer intensief
SaJ	4 – 18	Crisisinterventie met mogelijk crisisopvang
SaJ	6 – 16	Jeugdhulp met verblijf in een groep
SaJ	0 –18	Crisispleegzorg
SaJ	0 – 18	Partiële pleegzorg
SaJ	0 – 18	Tijdelijke pleegzorg
SaJ	0 – 18	Tijdelijke pleegzorg – zeer intensief
SaJ	0 – 18	Opvoedingsarrangement
SaJ	6 – 18	Noodbed

* Het dagbehandelingsaanbod van MKD 't Kabouterhuis is niet in Zuidoost gevestigd, maar in Zuid. De locatie Zuid heeft als werkgebied Oost, Zuid, Zuidoost en Diemen.

¹⁵ Voor een beschrijving van de programma's wordt verwezen naar de uitgave van het 'Jeugdzorgaanbod in de agglomeratie Amsterdam 2004' (in voorbereiding).

4.2 Gebruik van de jeugdzorg

Onderstaande gegevens zijn ontleend aan het “Jaarverslag Bureau Jeugdzorg agglomeratie Amsterdam: 2002 in cijfers” en het “Halfjaarverslag Bureau Jeugdzorg agglomeratie Amsterdam: eerste helft 2003 in cijfers”.

4.2.1 Cliëntkenmerken

Tabel 11: Kenmerken van de jeugdzorgpopulatie Zuidoost over 2002 in relatie tot demografische gegevens

Kenmerk	Aantal bij start screening voordeur BJJ ¹⁶	Aantal bij zorgtoewijzing ¹⁷	Totaal Zuidoost (incl. Diemen)
Jongens	47%	54%	50%
Meisjes	53%	46%	50%
Totaal	553	540	30014
Nederlands	14%	16%	42%
Surinaams	33%	43%	32%*
Antilliaans / Arubaans	10%	13%	(* incl. Antilliaans/Arubaans)
Marokkaans	-	1%	2%
Turks	1%	1%	1%
Overig / onbekend	42%	26%	24%
Totaal	553	540	108782
0-4	12%	10%	
4-6	7%	10%	0-4 26%
6-13	33%	33%	5-9 24%
13-18	31%	37%	10-14 25%
18-23	15%	10%	15-19 25%
onbekend	2%	-	30014
Totaal	553	540	
Eénoudergezin		37%	
Bij biologische ouders		12%	
Bij biologische ouder en stiefouder		7%	Huishouden met kk 31%
Adoptief ouder(s)	Geen gegevens beschikbaar	1%	Huishouden zonder kk 11%
Zelfstandig		-	Eénpersoonshuishouden 58%
Anders		18%	60390
Residentieel		10%	
Pleegadres		7%	
Zwervend		1%	
Onbekend		1%	
Niet ingevuld		6%	
Totaal		540	

Er worden door de voordeur in Zuidoost meer meisjes (53%) dan jongens (47%) gescreend. Dit is opvallend, aangezien in alle andere regio's van het ROA-gebied in 2002 meer screenings zijn gestart voor jongens dan voor meisjes.

Gegevens over de sekse van jeugdigen bij een aanvraag voor geïndiceerde zorg laten een ander beeld zien dan de cijfers over het aantal gestarte screenings. Voor jongens uit

¹⁶ Het betreft hier kenmerken van cliënten die in 2002 gescreend zijn door de voordeur van BJJ in Zuidoost.

¹⁷ Het betreft hier kenmerken van cliënten uit de regio Zuidoost, die in 2002 zijn aangemeld voor zorgtoewijzing.

Zuidoost wordt vaker (54%) geïndiceerde zorg aangevraagd dan voor meisjes uit deze regio (46%).

De grootste bevolkingsgroepen in Zuidoost (incl. Diemen) worden gevormd door de Nederlanders met 42% en de Surinamers, Antillianen en Arubanen met 32%. Laatstgenoemde bevolkingsgroep maakt echter het meest gebruik van jeugdzorg. Van alle jeugdigen voor wie in 2002 een screening is gestart, is slechts 14% Nederlands. De Surinamers, Antillianen en Arubanen vormen daarentegen 43% van de gescreende jeugdigen in 2002. Cijfers over de aanvragen voor geïndiceerde zorg laten ook het grote beroep zien dat de Surinamers, Antillianen en Arubanen op jeugdzorg doen. 56% van de aanvragen voor geïndiceerde zorg voor jeugdigen uit Zuidoost wordt gedaan ten behoeve van deze bevolkingsgroep.

Demografische gegevens laten een zeer gelijkmatige spreiding zien van jeugdigen in de leeftijd van 0-19 jaar uit de regio Zuidoost over de verschillende leeftijdscategorieën. Deze gelijkmatige spreiding over de leeftijdscategorieën¹⁸ is niet zichtbaar bij de cliënten voor wie in 2002 een screening is gestart, dan wel een aanvraag voor geïndiceerde zorg is gedaan. 12% van de gescreende jeugdigen behoort tot de leeftijdscategorie 0 tot 4 jaar, terwijl de leeftijdscategorie 0 tot 5 jaar 26% van het totaal aantal jeugdigen in Zuidoost uitmaakt. Door de voordeur in Zuidoost worden met name 6-13 jarigen (33%) gescreend en 13-18 jarigen (31%). Ook bij de jeugdigen voor wie in 2002 geïndiceerde zorg is aangevraagd, geldt een ondervertegenwoordiging van de jongste leeftijdsgroep. De 13-18 jarigen zijn met 37% de grootste leeftijdsgroep die een beroep doet op geïndiceerde zorg, gevolgd door de 6-13 jarigen met 33%.

Van alle jeugdigen die in 2002 voor geïndiceerde zorg zijn aangemeld, is 37% afkomstig uit een éénoudergezin, 19% uit een tweeoudergezin (al dan niet met stiefouder) en 1% uit een adoptiegezin.

Van alle jeugdigen voor wie in 2002 geïndiceerde zorg is aangevraagd, ontvangt 61% hulp in een vrijwillig kader. Voor 38% van de jeugdigen geldt een maatregel. Het aantal jeugdigen in Zuidoost met een maatregel voor wie geïndiceerde hulp wordt aangevraagd, is het hoogste van alle regio's in de agglomeratie Amsterdam.

4.2.2 Screeningen en toewijzingen in relatie tot de risicomaat

Tabel 12: Nieuwe cliënten bij de voordeur Zuidoost in relatie tot de risicomaat, 1^e helft 2003

	Aantallen	Zuidoost
Risicomaat		18,8%
Screeningen		22,8%
Financiële inzet		22,7%

Door de voordeur van Zuidoost worden meer screeningen verricht dan op basis van de risicomaat verwacht mag worden. De verhouding tussen het aantal screeningen en de inzet van financiële middelen voor uitvoering van deze functie is voor Zuidoost in hoge mate kloppend.

¹⁸ Bureau Jeugdzorg hanteert een andere opbouw in leeftijdscategorieën dan O&S die de demografische gegevens verzorgt.

Tabel 13: Unieke klanten en zorgtoewijzingen in relatie tot de risicomaat, 1^e helft 2003

	Aantallen	Zuidoost
Risicomaat		12,6%
Unieke klanten		20,5%
Zorgtoewijzingen		19,1%

Het aantal toewijzingen voor jeugdigen uit de regio Zuidoost is vele malen hoger dan op basis van de risicomaat verwacht mag worden. In geen andere regio in het ROA-gebied is het verschil tussen het aantal toewijzingen en de risicomaat zo groot als in Zuidoost.

4.2.3 Indicaties

In de 1^e helft van 2003 is voor 1% van het totaal aantal jeugdigen in de leeftijd van 0-19 jaar uit het stadsdeel Zuidoost en de gemeente Diemen een indicatie voor geïndiceerde zorg gesteld. Het betreft in totaal 320 indicaties. Van alle regio's in de agglomeratie Amsterdam worden voor jeugdigen uit Zuidoost de meeste indicaties voor geïndiceerde zorg gesteld.

Tabel 14: Indicaties voor jeugdigen uit Zuidoost, gedifferentieerd naar regulier, crisis en DTJ

Soort indicatie	2002, Zuidoost	1 ^e helft 2003, Zuidoost	1 ^e helft 2003, ROA
Regulier	80%	81%	72%
Crisis	19%	17%	26%
Dak- en thuisloze	1%	2%	2%
Totaal	729	320	1829

In de regio Zuidoost worden meer reguliere indicaties en minder crisisindicaties gesteld dan in de gehele agglomeratie Amsterdam. In Zuidoost is in de 1^e helft van 2003 81% een reguliere indicatie tegenover 72% reguliere indicaties in het ROA-gebied.

Het grootste deel van de indicaties wordt door Bureau Jeugdzorg gesteld, namelijk 88% van het totaal aantal indicaties. De voordeur en de jeugdbescherming nemen binnen Bureau Jeugdzorg resp. 43% en 38% van de indicaties voor hun rekening.

De landelijke plaatsers (William Schrikker Stichting, Nidos en AJL) verzorgen gezamenlijk 3% van het totaal aantal indicaties. De jeugd-GGZ is verantwoordelijk voor 6% van de indicaties voor jeugdigen uit de regio Zuidoost.

4.2.4 Instroom in de geïndiceerde zorg

Tabel 15: Instroom jeugdigen uit Zuidoost in geïndiceerde zorg, 1^e helft 2003

	<i>Instroom 1^e helft 2003</i>	<i>Aandeel in totale instroom ROA-gebied</i>
Ambulante hulp	82	14%
Dagbehandeling	38	21%
Residentiële hulp	51	16%
Pleegzorg	63	27%
Justitiële inrichting	7	23%
Landelijke voorziening	1	8%
Totaal	242	18%

In de 1^e helft van 2003 is 242 keer een geïndiceerd zorgaanbod gestart voor jeugdigen uit de regio Amsterdam-Zuidoost. Met 34% (82 keer) wordt door jeugdigen uit Zuidoost het meest frequent een beroep gedaan op ambulante hulp, gevolgd door pleegzorg met 26% (63 keer). De instroom van jeugdigen uit de regio Zuidoost vormt 18% van de totale instroom in geïndiceerde zorg in het ROA-gebied, in de justitiële zorg en in zorg van de landelijk werkende achtervangvoorzieningen. Afgezet tegen de totale instroom in het ROA-gebied wordt vanuit Zuidoost een groot beroep gedaan op pleegzorg (27%), de justitiële inrichtingen (23%) en de dagbehandeling (21%). Daarentegen is het beroep op ambulante hulp (14%) en residentiële zorg (16%) laag. Het beroep op de landelijke voorzieningen is met 8% eveneens laag. Hierbij moet echter bedacht worden dat het om kleine aantallen gaat.

Wanneer de instroom van jeugdigen uit stadsdeel Zuidoost en de gemeente Diemen over de 1^e helft van 2003 op programmaniveau bekeken wordt, valt het volgende op:

t.a.v. ambulante hulp:

- De Boppi-plaatsingen vormen 48% van de totale instroom in de ambulante zorg.
- Hulp aan het gezin in de thuissituatie betreft 40% van de instroom in de ambulante hulp. Opvallend hierbij is dat Afra Boddaert PPI met haar programma thuisbehandeling vaker hulp in de thuissituatie biedt dan SaC-Amstelstad Jeugdzorg met het programma intensieve ambulante hulp.
- 9% van de ambulante interventies start vanwege een crisissituatie. In vergelijking met andere regio's wordt ten behoeve van jeugdigen uit Zuidoost weinig gebruik gemaakt van ambulante crisishulp.

t.a.v. dagbehandeling:

- Ten behoeve van de jongste leeftijdsgroep in Zuidoost (0-6 jaar) wordt in geval van dagbehandeling vaker een beroep gedaan op het aanbod van Afra Boddaert PPI dan op het aanbod van MKD 't Kabouterhuis. 68% van de instroom in de dagbehandeling komt voor rekening van Afra Boddaert PPI tegenover 32% voor MKD 't Kabouterhuis.
- 42% van de instroom wordt gedaan ten behoeve van de 6-12 hulp.

t.a.v. residentiële hulp:

- 59% van alle residentiële plaatsingen betreft een reguliere plaatsing. Met name van het aanbod 16+ van SaC-Amstelstad Jeugdzorg wordt veelvuldig gebruik gemaakt. Van het totaal aantal reguliere residentiële plaatsingen betreft 43% een plaatsing in het programma 16+.
- 37% van het totaal aantal residentiële plaatsingen betreft een plaatsing vanwege een crisissituatie. 4% van de plaatsingen wordt gedaan ten behoeve van dak- en thuisloze jeugdigen.

t.a.v. pleegzorg:

- Van alle pleegzorgplaatsingen is 79% een reguliere pleegzorgplaatsing. De tijdelijke pleegzorg vormt 36% van het totaal aantal reguliere plaatsingen, gevolgd door de opvoedingsarrangementen met 22%.
- Jeugdigen uit de regio Zuidoost nemen de helft van het totaal aantal plaatsingen voor behandeling van de TGV voor hun rekening. Hierbij moet echter opgemerkt worden dat het in een halfjaar om een beperkt aantal plaatsingen gaat (6 keer).
- 21% van de pleegzorgplaatsingen betreft een crisisplaatsing.

t.a.v. justitiële zorg:

Alle plaatsingen in justitiële voorzieningen zijn crisisplaatsingen. Zuidoost neemt net als Nieuw-West 23% van het totaal aantal justitiële plaatsingen voor haar rekening.

4.2.5 Wachlijsten en wachttijden

De jeugdzorg heeft te maken met schaarste. Alhoewel dit niet voor alle programma's in iedere regio geldt, bestaan er wachlijsten en wachttijden. Zowel binnen Bureau Jeugdzorg bestaan wachttijden voor aanmelding en screening als ook voor bepaalde vormen van geïndiceerde zorg van de zorgaanbieders. De jeugdzorginstellingen in Zuidoost moeten in 2004 gemeenschappelijk de wachlijsten op regionaal niveau nader in kaart brengen. Op basis hiervan kan vervolgens gekeken worden naar structurele maatregelen om onaanvaardbare wachttijden zo veel mogelijk te bekorten. De vraag is hierbij aan de orde in hoeverre Bureau Jeugdzorg en zorgaanbieders dit vanuit reguliere middelen kunnen realiseren.

In de afgelopen periode wordt door zorgaanbieders nadrukkelijker gekeken naar mogelijkheden om flexibeler met de duur van programma's om te gaan. De gedachte is dat wachlijsten niet alleen aangepakt moeten worden door te investeren in wachlijstinterventies, maar tevens door te investeren in het bevorderen van de door- en uitstroom.

4.3 Signalen over de jeugdzorg

t.a.v. alle leeftijden:

- Om de (potentiële) jeugdzorgdoelgroep in Zuidoost te kunnen bereiken en van zorg te kunnen voorzien, is het noodzakelijk dat de jeugdzorg meer investeert in outreachend werken en flexibilisering van de zorg. Het is niet reëel te verwachten dat ouders (m.n. werkende alleenstaande ouders) voor oudergesprekken binnen werktijd naar de jeugdzorginstellingen toe kunnen komen. De jeugdzorg moet deze ouders actiever opzoeken.
- Er is in de regio Amsterdam Zuidoost veel behoefte aan langdurige, compenserende zorg (stut- en steunzorg). Het gaat hierbij zowel om ambulante als residentiële zorg.
- Er is behoefte om de ambulante hulp van de jeugdhulpverleningsinstellingen in de regio verder op elkaar af te stemmen. Afra Boddaert PPI en SaC-Amsterdam Jeugdzorg hebben hier inmiddels al een gezamenlijk initiatief toe genomen. Op verschillende niveaus binnen beide organisaties worden m.b.t. de ambulante hulp de overeenkomsten en verschillen in werkwijze en methodieken onderzocht, evenals overeenkomsten en verschillen in doelgroepen. Bureau Jeugdzorg is eveneens bij dit onderzoek betrokken. Het uitgangspunt van dit onderzoek is te komen tot een gezamenlijk aanbod in de regio Zuidoost.
- Een bepaalde groep leerlingen binnen het primair en het voortgezet onderwijs spijbelt frequent. Om dit spijbelgedrag aan te pakken is een samenwerkingsverband opgezet tussen Bureau Jeugdzorg, de leerplichtambtenaar en SaC-Amsterdam Jeugdzorg met als doel een spoedige aanpak van de spijbelaars en hun gezinnen.

t.a.v. jonge jeugd:

- Er moet meer aandacht zijn voor het signaleren van jeugdzorgproblematiek bij de jongste leeftijdsgroep (0-4 jaar) en het doorverwijzen / begeleiden van deze kinderen naar de jeugdzorg, zodat tijdig de juiste zorg ingezet kan worden.
- Ten aanzien van de 0-4 jarigen moet de mogelijkheid bestaan om veelvuldiger ambulante hulp in combinatie met diagnostiek in te zetten.
- Ouders moeten meer betrokken worden bij de behandeling van kinderen op het MKD. Dit is o.a. reden geweest voor het MKD om het busvervoer naar de MKD-locaties geleidelijk af te bouwen. Een manier om ouders meer bij de behandeling te betrekken is bijv. door het bieden van pedagogische ondersteuning aan ouders in een groeps- of klassituatie.
- Er is behoefte aan ondersteuning van 4-6 jarigen die hun entree maken binnen het primair onderwijs. Afra Boddaert PPI heeft hier een aanbod voor beschikbaar. In 2004 moet duidelijk worden hoe groot de vraag naar dit aanbod werkelijk is.

t.a.v. oudere jeugd:

- Er moet nadrukkelijker gekeken worden naar mogelijkheden voor nazorg / vervolghulp voor die jeugdigen die na verblijf in een justitiële jeugdinrichting (bijv. Den Engh of Glen Mills) teruggaan naar huis. Terugval in oud crimineel gedrag moet voorkomen worden.
- Er moet meer aandacht zijn voor de mogelijkheid tot het (blijven) volgen van onderwijs tijdens het verblijf in een justitiële jeugdinrichting en het halen van startkwalificaties.

5 Afstemming tussen jeugdzorg en lokaal jeugdbeleid

De jeugdzorginstellingen in de regio Zuidoost willen in 2004 gezamenlijk werken aan verdere afstemming tussen het lokale jeugdbeleid en het regionale jeugdzorgbeleid. Hiertoe wil zij in gesprek treden (o.a. middels de regiegroep) met de lokale overheid en instellingen uit het lokale veld. De nadruk ligt hierbij in eerste instantie op het stadsdeel Zuidoost. Uiteraard zal ook met de gemeente Diemen gekeken moeten worden naar de wijze waarop lokale initiatieven en regionale jeugdzorginitiatieven op elkaar (kunnen) aansluiten. In het kader van dit regionale plan is reeds een eerste gesprek met het stadsdeel Zuidoost¹⁹ gevoerd over de mogelijkheden tot verdere afstemming.

Bij de afstemming tussen lokaal jeugdbeleid en regionaal jeugdzorgbeleid moet rekening gehouden worden met ontwikkelingen rondom:

1. de Wet op de jeugdzorg. De precieze invoeringsdatum van de wet is nog niet bekend, maar naar verwachting wordt de wet medio 2004 van kracht. Het kader voor Bureau Jeugdzorg is hiermee een feit (zie ook paragraaf 4.1.1).
2. de uitwerking en implementatie van de notitie 'Verduidelijking gemeentelijke taken'²⁰ in de regio Zuidoost. Uit het oogpunt van effectieve en samenhangende hulp- en dienstverlening aan jeugdigen en hun ouders pleegt de overheid inspanningen om vast te stellen wat de taken van de gemeenten zijn inzake opvoed-, opgroei-, en gezinsondersteuning in relatie tot de jeugdzorg. Recent heeft de staatssecretaris middels een brief kenbaar gemaakt welke functies behoren tot het domein van het lokaal jeugdbeleid²¹. De notitie 'Verduidelijking gemeentelijke taken' biedt een uitwerking van deze functies. De functies zijn:
 - Informatie aan ouders, kinderen en jongeren over opvoeden en opgroeien
 - Signalering van problemen (door jgz, onderwijs)
 - Toegang tot hulpaanbod, beoordeling en toeleiding
 - Pedagogische hulp (advisering en lichte hulpverlening) bijvoorbeeld schoolmaatschappelijk werk en coaching van jongeren
 - Coördinatie van zorg op lokaal niveau (gezinscoaching)

Stadsdeel Amsterdam Zuidoost wil in de periode 2003 – 2006²² werken aan het realiseren van een doorgaande ontwikkelingslijn van kinderen en jongeren in de leeftijd van 0 tot 23 jaar. Het accent wordt – mede vanwege wettelijke verplichtingen – gelegd bij de basisschoolperiode. In deze leeftijdsperiode wordt de basis gelegd voor de ontwikkeling van kinderen en is daarmee bepalend voor hun verdere kansen in de samenleving. Binnen de ontwikkelingslijn worden activiteiten georganiseerd die kinderen en hun ouders in iedere fase de gewenste ondersteuning bieden. De volgende ontwikkelingen hebben prioriteit gekregen:

- A. De voorschoolse periode: Voor- en vroegschoolse educatie
 1. Het Ouder Kind Centrum (OKC)
 2. De Voorschool
- B. De basisschool periode
 3. De brede school (incl. JAT)
 4. School interne ontwikkelingen
- C. De periode van het voortgezet onderwijs
 5. Bestrijden voortijdig schoolverlaten

¹⁹ Op 21 november 2003 heeft een gesprek plaatsgevonden tussen de deelnemers van het regionaal overleg Zuidoost en José Kokken, coördinerend ambtenaar jeugd bij het stadsdeel Zuidoost.

²⁰ Notitie van de werkgroep Gemeentelijke Taken : "Notitie verduidelijking gemeentelijke taken", juni 2003

²¹ Brief van de staatssecretaris van VWS: 'Jeugdzorg 2003-2006' , 18 juni 2003

²² Uit: Samenhang in ontwikkeling, decentraal onderwijs & jeugdplan Amsterdam Zuidoost 2003 – 2006. Sector maatschappelijke ontwikkeling stadsdeel Amsterdam Zuidoost, mei 2003.

6. Brede schoolontwikkelingen in het voortgezet onderwijs
7. Jeugd en Veiligheid

Rondom bepaalde thema's (o.a. OKC, JOT, Jeugd & Veiligheid) volgt stadsdeel Zuidoost het beleid dat stedelijk ontwikkeld wordt. Er vindt afstemming plaats tussen het ROA en de gemeenten / stadsdelen over de aansluiting tussen het gemeentelijk jeugdbeleid en het 'provinciale' jeugdzorgbeleid. Communicatie van het ROA hierover met de betrokken jeugdzorginstellingen vormt hierbij een belangrijk aandachtspunt.

De jeugdzorg wil in aansluiting op de prioriteiten van het stadsdeel Zuidoost kijken naar haar eigen speerpunten in 2004 m.b.t. de aansluiting tussen het lokale jeugdbeleid en het regionale jeugdzorgbeleid. De speerpunten van de jeugdzorg in 2004 en de daarvoor benodigde investeringen worden per leeftijdsgroep in kaart gebracht. Het voorliggende regionale plan biedt hier aanknopingspunten toe. In hoofdstuk 2 (paragraaf 2.3) is op basis van praktijkervaringen van de deelnemers van het regionaal overleg Zuidoost een eerste verkenning gemaakt van de problematiek in de regio Zuidoost. In overleg met lokale partners (in het bijzonder de regiegroep jeugd) wil het regionaal overleg in 2004 deze probleemverkenning verder vormgeven. Hoofdstuk 3 van dit regionaal plan beschrijft op welke wijze de jeugdzorg in Zuidoost nu al betrokken is bij een aantal ontwikkelingen die de komende jaren prioriteit krijgen van het stadsdeel Zuidoost.

In de aansluiting tussen het lokale jeugdbeleid en het regionale jeugdzorgbeleid is de wijze waarop Bureau Jeugdzorg haar preventieve activiteiten ten aanzien van lokale voorzieningen en (buurt)netwerken gaat vormgeven van essentieel belang. Hierover dient afstemming plaats te vinden met het stadsdeel. Vanuit het stadsdeel is aangegeven dat zij zich zorgen maakt over de wildgroei aan (buurt)netwerken. De voorkeur van het stadsdeel gaat veel meer uit naar netwerken rondom school en politie. Het regionaal overleg dient in 2004 een nader standpunt te bepalen over de vormgeving van preventieve activiteiten door Bureau Jeugdzorg, waarna in gezamenlijkheid een duidelijkere visie op de inzet van preventieve activiteiten in de regio ontwikkeld kan worden. Belangrijk vraagstuk hierbij is welk budget Bureau Jeugdzorg krijgt voor deze preventieve activiteiten en hoe deze activiteiten zich verhouden tot de Wet op de jeugdzorg en de verdeling van schaarste. In 2005 kan dan een sterkere gezamenlijke inzet op preventieve activiteiten gepleegd worden.

Zowel het stadsdeel Zuidoost als de jeugdzorg willen vanuit preventief oogpunt in de komende periode nadrukkelijker inzetten op hulp- en dienstverlening in de voorschoolse periode. Aan het einde van 2006 is er minimaal één OKC binnen het stadsdeel functioneel (zie ook paragraaf 3.4). Opvoedingsondersteuning en Ontwikkelingsstimulering (O&O) worden belangrijke taken van het OKC. Projecten op dit gebied moeten meer op elkaar afgestemd en gebundeld worden in het OKC. Voor O&O komen mogelijk extra financiële middelen beschikbaar.

Vooruitlopend op de ontwikkeling van het OKC moet gekeken worden naar manieren om de samenwerking en afstemming ten behoeve van de allerjongste jeugd te verbeteren. Het regionaal overleg Zuidoost ziet het verhogen van het bereik onder de jongste leeftijdsgroep (0-4 jaar) als een belangrijke opdracht voor 2004. Uit cijfers van Bureau Jeugdzorg (zie paragraaf 4.2.1.) blijkt dat het – gezien het aandeel van deze leeftijdsgroep in de gehele jeugdpopulatie in Zuidoost – onvoldoende lukt om deze leeftijdsgroep te bereiken. Dit terwijl de indruk bestaat dat deze kinderen en hun ouders / verzorgers wel degelijk behoefte hebben aan jeugdzorg. Ook het stadsdeel Zuidoost heeft – na het lezen van een concept van dit plan – zorgen geuit over de mate waarin het de jeugdzorg lukt de jongste leeftijdsgroep (0-4 jarigen) te bereiken. Het stadsdeel ziet het eveneens als een duidelijke prioriteit van de jeugdzorg om het bereik onder deze leeftijdsgroep te vergroten.

6 Bijlagen: nadere informatie over aanbod zorgaanbieders

6.1 Activiteiten van de stichting Afra Boddaert PPI in Amsterdam Zuidoost

Algemene informatie

Afra Boddaert PPI biedt hulp aan kinderen en jongeren die zijn vastgelopen of dreigen vast te lopen in hun ontwikkeling en aan ouders die steun nodig hebben bij de opvoeding. Afra Boddaert PPI helpt ook scholen die extra hulp willen bij de begeleiding van hun leerlingen. Behalve hulpverlening geeft Afra Boddaert PPI speciaal onderwijs aan kinderen die door gedragsproblemen en / of psychiatrische problemen geen normale schoolloopbaan kunnen volgen. Deze vorm van onderwijs wordt gegeven door de Werkruimte (speciaal Voortgezet Onderwijs), de Ruimte en de Bets Frijlingschool (beide scholen voor speciaal basisonderwijs).

Hulpverlening en speciaal onderwijs worden verzorgd vanuit 33 locaties in het ROA-gebied. Bij Afra Boddaert PPI werken bijna 800 mensen.

De vestigingen in Zuidoost

Afra Boddaert PPI heeft 5 zelfstandige vestigingen in Zuidoost:

- Daalwijk: speciaal onderwijs
- Hofgeest 341: speciaal onderwijs(dependance) en hulpverlening
- Hofgeest 243: hulpverlening
- Reigersbos: hulpverlening
- Huntum: hulpverlening

De activiteiten in Zuidoost

Onderwijs

- Bets Frijlingschool
Speciaal basisonderwijs aan psychiatrische kinderen die zijn opgenomen in het AMC
Capaciteit: 32 plaatsen
- De Werkruimte
Voortgezet Speciaal Onderwijs voor zeer moeilijk opvoedbare kinderen van 12-18 jaar in combinatie met hulpverlening aan kind en ouders.
Capaciteit: 60 plaatsen
- De Werkruimte in het nieuwe Lloyd
Speciaal onderwijs voor gedetineerde jongeren van 12-18 jaar
Capaciteit: 66 plaatsen

Hulpverlening

- Residentiële (=24 uren) hulpverlening aan jonge moeders en hun kind
Capaciteit: 9 plaatsen waarvan 2 HAT-eenheden
- Ambulante hulpverlening aan jonge moeders in Mi Oso Es Mi Kas
Capaciteit: 18 uur maatschappelijk werk per week
- Daghulp 0-4 jarigen
Hulpverlening aan jonge kinderen en hun ouders i.v.m. problematische opvoedingssituatie
Capaciteit: 20 plaatsen
- Ambulante hulp 4-6 jarigen
Hulpverlening aan jonge kinderen en hun ouders op basis van problematisch functioneren in groep 1 of 2
Capaciteit: 10 plaatsen
- Daghulp 6-12 jarigen

Hulpverlening aan kinderen en hun ouders i.v.m. problematische opvoedings- en schoolsituatie

Capaciteit: 38 plaatsen

- BOPPI-hulp
Hulp voor schoolgaande jongeren van 10-18 jaar die zijn vastgelopen of dreigen vast te lopen in hun persoonlijke en sociale ontwikkeling
Capaciteit: 87 plaatsen
- Schoolmaatschappelijk werk
Op 15 basisscholen bieden we op verzoek van school (opvoedings)ondersteuning aan ouders
Capaciteit: een dagdeel per week per school
- SchoolTimeOutProject (STOP)
Het bieden van hulpverlening aan de interne opvang in het Augustinuscollege voor leerlingen die dreigen van school verwijderd te worden.
Capaciteit: 15 uur per week
- Thuisbehandeling
Hulpverlening bij gezinnen thuis i.v.m. ernstige (opvoedings)problematiek
Capaciteit: 42 gezinnen
- Leefgroep jonge kinderen
24-uurs begeleiding voor jongere kinderen die doorstromen uit de crisisvoorziening van de stichting
Capaciteit: 12 kinderen

6.2 Activiteiten van 't Kabouterhuis in Amsterdam Zuidoost

Algemene informatie

't Kabouterhuis is een centrum voor kindzorg dat zich richt op hulpverlening aan kinderen met complexe ontwikkelingsproblematiek, ontwikkelingsstoornissen en ernstige gedragsproblematiek. 't Kabouterhuis doet dit door diagnostiek en behandeling aan jonge kinderen te bieden en begeleiding te bieden aan ouders en andere betrokken opvoeders, zoals kinderdagverblijven en scholen.

't Kabouterhuis werkt samen met de professor Waterinkschool, onderdeel van het Paedologisch Instituut (REC 4). Er wordt aan een groot aantal kinderen tegelijkertijd onderwijs en een zorgprogramma aangeboden.

Het doel van 't Kabouterhuis is om samen met de betrokken ouders en andere opvoeders tot een optimale ontwikkeling van het kind te komen.

Het verzorgingsgebied van 't Kabouterhuis is de stad Amsterdam en de regio Amstelland & De Meerlanden.

De locatie Zuid bedient de zorgregio's Oost, **Zuidoost / Diemen** en Zuid.

Vestiging

De locatie Zuid is gevestigd aan de Amsteldijk 196.

Hulpverlening

Dagbehandeling:

Capaciteit voor de drie zorgregio's samen: 51

Binnen deze capaciteit heeft de specifieke 'auti groep' (4 kinderen met een autistische stoornis) een bovenregionale functie.

Consultatie plaatsing:

Capaciteit: 3 op jaarbasis (duur 6 weken is 0,35)

Kortdurende plaatsing:

Capaciteit: 5,4 op jaarbasis (duur 6 maanden)

Ambulant.

Capaciteit voor de drie zorgregio's samen.

16 uur per week ambulante gezinsbegeleiding.

Hiermee zijn 9 gezinnen per jaar te begeleiden.

VTO onderzoek.

Capaciteit: 12.

Begeleiding van professionals via Okido

6.3 Activiteiten van SaC-Amsterdam Jeugdzorg in Amsterdam Zuidoost

Algemene informatie

SaC-Amsterdam Jeugdzorg is een jeugdzorginstelling, die werkt in Amsterdam, Zaanstreek / Waterland en Amstelland en de Meerlanden. Zij heeft ruim 900 medewerkers.

Per jaar maken ongeveer 2000 jeugdigen gebruik van onze hulpverlening.

SaC-Amsterdam Jeugdzorg helpt ouders, opvoeders, jeugdigen en familie problemen op te lossen die zich voordoen bij het opvoeden en opgroeien van jeugdigen.

Er worden gezamenlijk doelen opgesteld met respect voor de eigenheid, cultuur en tradities van de betrokkenen.

De hulp is erop gericht dat cliënten in de toekomst zelf in staat zijn om problemen, die zich voordoen, op te lossen. De hulp wordt, als het maar enigszins mogelijk is, in de eigen leefomgeving aangeboden. SaC-Amsterdam Jeugdzorg werkt samen met andere organisaties die een bijdrage aan de hulpverlening kunnen leveren op terreinen als onderwijs, welzijn, veiligheid en financiën.

Vestigingen in Zuidoost

SaC-Amsterdam Jeugdzorg heeft de volgende vestigingen in Zuidoost:

- Elsrijkdreef 213 b – 215 b. In het regiokantoor zijn gehuisvest:
Pleegzorg, Nieuwe Perspectieven, Nieuwe Perspectieven Jonge Jeugd, Spoedhulp
Okasi Nobo, Intensieve Ambulante hulpverlening
- Huntum: hulpverlening Beter Met Thuis
- Hakfort: hulpverlening crisisopvanghuis spoedhulp
- 16+ centrum pand : nu nog gehuisvest aan de van Breestraat, maar in de loop van 2004 zal de verhuizing naar Zuidoost plaatsvinden.

Activiteiten in Zuidoost

- Ambulante crisis- en spoedhulp
Begeleidingscapaciteit: 12
- Residentiële opvang bij crisis, inclusief begeleiding ambulant (4 – 18 jaar)
Begeleidingscapaciteit: 4
- Noodbed
Begeleidingscapaciteit: 1
- Begeleiding Nieuwe Perspectieven (12 – 18 jr)
Begeleidingscapaciteit: 30
- Begeleiding Nieuwe Perspectieven Jonge Jeugd (8 – 12jr)
Begeleidingscapaciteit: 16
- Intensieve Ambulante thuishulp
Begeleidingscapaciteit: 25
- 16+
Ambulante begeleiding (cap. 12)
Ambulante begeleiding en verblijf centrum pand (cap. 5)
Ambulante begeleiding en verblijf satellietwoning (cap. 7)
Noodbed (cap. 1)
- Beter Met Thuis
Ambulante begeleiding (cap. 7)
Ambulante begeleiding en verblijf leefgroep (cap. 6 à 7)

- Crisisopvang (cap. 1 à 2)
 - Noodbed (cap. 1)
- Pleegzorg
 - Crisis (cap. 1)
 - Tijdelijk (cap. 45)
 - Aanvullend (cap. 7)
 - Opvoedingsarrangement (cap. 125)